

สังคายนาพระธรรมวินัย สมัยต้นรัชกาลที่ ๑๐

ประเวศ วะสี

ในสมัยโบราณเมื่อเปลี่ยนรัชกาล หรือราชวงศ์ สิ่งที่นิยมทำกันอย่างหนึ่งเพื่อปลุกพลังของชาติคือ การสังคายนาหลักนิติธรรม และหลักศาสนธรรม ดังที่พระเจ้าอโศกมหาราชและสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า รัชกาลที่ ๑ ทรงทำ เมื่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดให้สังคายนากฎหมาย ทรงสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และเผด็จสงฆ์ทรงธรรมให้สังคายนาลัทธิธรรม

กรณีธรรมกายกำลังเป็นเรื่องโด่งดังและถกเถียงกันมากกว่า แล้วจะทำอย่างไรกันต่อไป ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เป็นเรื่องที่หมกหมมกันมานาน บัดนี้ควรถือเป็นโอกาสที่จะมีการสังคายนาพระธรรมวินัย (การปฏิบัติตามพระธรรมวินัย) ในต้นรัชกาลที่ ๑๐

เรื่องนี้ไม่ใช่เพื่อให้เกิด “อุซุปฏิปันโน” หรือการปฏิบัติตรงของพระสงฆ์เท่านั้น แต่ในยามที่โลกกำลังวิกฤตทุกๆ ทาง ความเข้าใจพุทธธรรมที่ถูกต้องมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นหลักธรรมที่ว่าด้วยธรรมชาติ กฎของธรรมชาติ การปฏิบัติตามกฎของธรรมชาติ และการได้รับผลจากการปฏิบัติตามกฎของธรรมชาติ คือ ความสุข และการอยู่ร่วมกันด้วยความสุข หรือสังคัมสันติสุข

ความสุข และสังคัมสันติสุข เป็นสิ่งที่ขาดแคลนทั่วโลกทุกวันนี้

เพราะขาดความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎของธรรมชาติ

พระพุทธเจ้าไม่ได้สร้างพุทธธรรมแต่เป็นกฎของธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว โดยพระตถาคตจะอุบัติหรือไม่อุบัติก็มีอยู่แล้ว พระองค์เพียงมาค้นพบและนำมาเผยแพร่ ใครๆ ก็อาจค้นพบกฎของธรรมชาตินี้ จะโดยรู้จักหรือไม่รู้จักพุทธศาสนาก็ได้ และไม่ต้องใช้คำว่าพุทธเลยก็ได้

เพราะฉะนั้นพุทธธรรมจึงมีความเป็นวิทยาศาสตร์ยิ่งกว่าวิทยาศาสตร์ และมีความเป็นสากลสุดๆ สามารถเป็นไปกับความถูกต้องตามหลักธรรมชาติในชื่อใดๆ ก็ได้ทั้งสิ้น เพราะมีความเป็นกลางตามธรรมชาติ ปราศจากอคติหรือมายาคติใดๆ ทั้งปวง

พุทธธรรมจึงเป็นทุนทางปัญญาอันยิ่งใหญ่ ที่คนไทยจะใช้เพื่อพัฒนาชีวิตและสังคมเพื่อความ สุข และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การสังคายนาศาสนาพุทธธรรมวินัยในสมัยต้นรัชกาลที่ ๑๐ จึงทรงความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง อาจมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. อารณาศาสนาพุทธธรรมผู้รู้ในพุทธธรรมอย่างยิ่งยวด เป็นประธานในการสังคายนาศาสนาพุทธธรรมวินัย ประธานเป็นผู้กำหนดองค์คณะผู้ทำการสังคายนา การสังคายนาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง
๒. นำผลการสังคายนามาจัดรูปแบบในการนำเสนอหลักธรรม และปฏิบัติ ที่มีความชัดเจน เข้าใจง่ายโดยคนทั่วไป และทำการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง โดยช่องทางการสื่อสารทุกประเภท
๓. ส่งเสริมการศึกษาพุทธธรรมอย่างกว้างขวาง ทั้งในหมู่พระสงฆ์ สามเณร และประชาชน โดยทั่วไป
๔. ส่งเสริมให้วัดกับชุมชนร่วมมือกันในการบวนการพัฒนาอย่างบูรณาการ โดยมีชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวตั้ง

พระสงฆ์กับชุมชนจะกำกับซึ่งกันและกัน เพื่อความถูกต้องเป็นอัตโนมติ โดยไม่ต้องใช้อำนาจส่วนกลาง

๕. มีการก่อตัวของกลุ่มและเครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนา มีพระสงฆ์จำนวนไม่น้อยที่ทรงความรู้ในหลักธรรม และมีฉันทะวิริยะในการใช้หลักธรรมเพื่อการพัฒนา ควรส่งเสริมให้ท่านก่อตัวเป็นกลุ่ม และเครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนา เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาอาจเป็นภาคีกับบุคคล และองค์กรอื่นๆ ที่ทำงานพัฒนา ถักทอกันเป็นเครือข่ายคนไทยพัฒนาประเทศไทย

โดยวิธีนี้การประยุกต์หลักธรรมเพื่อการพัฒนาจะเป็นไปได้ทั่วประเทศ

๖. รัฐและมหาเถรสมาคมไม่จำเป็นต้องทำการโดยใช้อำนาจอีกต่อไป แต่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนตามข้อ ๑ ถึง ๕ ข้างต้น โดยมีคณะผู้สังคายนาตามข้อ ๑ และเครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาตามข้อ ๕ เป็นที่ปรึกษา

การปฏิบัติตาม ๖ ข้อข้างต้น จะเป็นสัมพันธภาพใหม่แห่งการสร้างความรู้ การเรียนรู้ และการพัฒนา อันเป็นพลวัตที่ขยายตัว และเพิ่มคุณภาพขึ้นตลอดไป แห่งปัญญาและปฏิบัติเพื่อความ สุขและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสมดุค ทุกอย่างจะลงตัวมากขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ต้องใช้อำนาจ

และน่าจะมีความเห็นพ้องกันทุกฝ่าย เป็นเอกนิกรสโมสรสมมติก็ว่าได้ ว่าพระผู้เหมาะสม ที่สุดที่จะอาราธนาให้เป็นประธานในการสังคายนาพระธรรมวินัย คือสมเด็จพระราชาคณะรูปแรก ในรัชกาลที่ ๑๐ อันได้แก่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต)
